Hallitusneuvos, valmiuspäällikkö
Kari Klemm
Työ- ja elinkeinoministeriö
10.11.2021

Valtioneuvoston puolustusselonteko
VNS 8/2021 vp – sotilaallinen huoltovarmuus ym.

Sotilaallisella huoltovarmuudella tarkoitetaan puolustusvoimien toimintakyvyn kannalta välttämättömien resurssien ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien, ylläpidon ja huollon turvaamista poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien häiriöiden varalta. Sotilaallisella huoltovarmuudella turvataan puolustusvoimien kriittisten järjestelmien toimintakyky kaikissa oloissa. Suomen huoltovarmuus on huolenpitoa, kykyä ja yhteistyötä yhteiskunnan taloudellisten perustoimintojen ylläpitämiseksi häiriö- ja kriisitilanteissa.

Sotilaallinen puolustus ankkuroituu siviiliyhteiskunnan voimavaroihin, osaamiseen ja teknologiaan. Sodan ajan puolustuskyky perustuu suurelta osin muualta yhteiskunnasta saataviin resursseihin. Puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpitämistä tukevat olosuhteet, joissa koko yhteiskunnan huoltovarmuus on turvattu ja yhteiskunnan osaaminen, teknologia ja talous ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä.

Suomen puolustuksen toimintaympäristö säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Vaikuttamiseen tai sotilaallisen voiman käyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen on varauduttava myös sotilaallisen huoltovarmuuden ja huoltovarmuuden keinoin kaikissa tilanteissa. Riittävillä suorituskyvyillä ennaltaehkäistään ja estetään negatiivisia vaikutuksia yhteiskuntamme vakauteen ja toimivuuteen. Puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpito ja kehittäminen ovat riippuvaisia puolustusselonteon resurssikirjauksien toteutumisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) vastuiden ydintä ovat kilpailukykyyn, kestävään kasvuun ja työllisyyteen sekä muun muassa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, huoltovarmuuden kehittämiseen, T&K&I:n ja julkiset hankinnat liittyvät kysymykset. Kilpailukykyinen ja turvallinen liiketoimintaympäristö, ennakoitava ja vakaa sääntely-ympäristö, riittävä tutkimuksen rahoitus, toimivat hallinnon rakenteet sekä aktiivinen ja toimiva kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö ovat tärkeitä kokonaisuuksia.

Valtioneuvosto asettaa huoltovarmuudelle yleiset tavoitteet (VNp 1048/2018), joissa määritellään valmiuden taso ja lähiajan painopistealueet ottaen huomioon väestön ja välttämättömän talouselämän sekä maanpuolustuksen vähimmäistarpeet. TEM:ssä valmistellaan parhaillaan huoltovarmuuden tavoitepäätöksen päivittämistä. Valmistelussa ovat yleisesti mukana huoltovarmuuden turvaamisen kannalta kaikki keskeiset toimijat julkiselta, yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta. Myös sotilaallisen

huoltovarmuuden tarpeita ja tavoitteita arvioidaan vuosien 2021-2022 päivityksen yhteydessä. Sotilaalliseen huoltovarmuuteen liittyviä huoltovarmuuden strategisia painopisteitä vuosina 2021-2023 ovat muun muassa varastointijärjestelmän ja poolitoiminnan kehittäminen.

TEM edistää osaltaan yhdessä puolustushallinnon kanssa sotilaallisen huoltovarmuuden ja teollisen yhteistyön järjestelyjä puolustusvälinemarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi. TEM hallinnoi teollisen yhteistyön sopimuksia mutta sopimusosapuolena on puolustusministeriö, joka myös päättää teollisen yhteistyön velvoitteen asettamisesta. Teollisen yhteistyön toimikunnan tehtävänä on avustaa TEM:ä puolustusvälinehankintoihin liittyvien teollista yhteistyötä koskevien sopimusten hallinnassa ja seurannassa. Toimikunnan toimikausi on 1.10.2021-30.9.2024. Teollisen yhteistyön reunaehdot on tiukasti säännelty. Asetettavan teollisen yhteistyön velvoitteen tarpeellisuus ja laajuus arvioidaan aina tapauskohtaisesti etukäteen, ja perusteiden on täytettävä SEUT 346 artiklan edellytykset.

Huoltovarmuus, sotilaallinen huoltovarmuus ja osaamisen huoltovarmuus perustuvat eri toimijoiden kasvavalle yhteistyölle. Toimiva ja kilpailukykyinen kotimainen puolustusteollisuus, sen kansainvälinen verkottuminen ja vientitoiminta mahdollistavat sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen. Kotimainen puolustusteollisuus on monilla tavoin integroitu osaksi Suomen puolustusjärjestelmää, huoltovarmuutta ja järjestelmien ylläpitoa sekä kansainvälistä puolustusteollista yhteistyötä. Kriittisen teollisuuden, osaamisen ja palvelutuotannon säilyminen kotimaassa on Suomelle erittäin tärkeää. Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (laki PLM vastuulla) mahdollistaa huoltovarmuutta koskevien vaatimusten asettamisen hankintakriteeriksi.

Puolustusvoimien omia suorituskykyjä täydennetään teollisuuden omaan osaamiseen ja teknologiseen kyvykkyyteen perustuvilla kattavilla kumppanuuksilla, joiden syvin muoto on pitkäaikainen strateginen kumppanuus. Kumppanuusmalli on toimiva ja kehittämisen arvoinen tapa hallita huoltovarmuus- ja turvallisuusriskejä. Koska Suomen oma puolustusteollinen kapasiteetti on rajallinen, Suomi on myös riippuvainen kilpailukykyisten puolustustarvikkeiden hankinnasta ja saatavuudesta globaaleilta markkinoilta.

Huoltovarmuuskeskus ja huoltovarmuusorganisaatio tukevat osaltaan puolustusvoimien varautumista ja huoltovarmuuden toteutumista. Huoltovarmuusorganisaation MIL-poolin tavoitteena on yhdessä muiden poolien kanssa turvata alan liiketoiminnan ja teknisten järjestelmien toiminnan jatkuvuus kaikissa turvallisuustilanteissa.

TEM pitää tärkeänä ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa täsmentävää puolustusselontekoa, sen tavoitteita ja kehittämisen suunnan linjauksia sekä toimeenpanoa sotilaallisen puolustuskyvyn ja huoltovarmuuden varmistamiseksi.